

ANDREJ MELICHERČÍK

Význam diela Andreja Melicherčíka pre národopis
v (Česko)Slovensku

V tomto roku si pripomíname sto rokov od narodenia prof. PhDr. Andreja Melicherčíka, CSc., poprednej vedeckej osobnosti v etnografii a folkloristike 20. storočia. Narodil sa 16. januára 1917 v Párnici (okres Dolný Kubín). Študoval slovenský a nemecký jazyk na Filozofickej fakulte Slovenskej univerzity (FiF SU, pôvodne Komenského univerzita) v Bratislave, zároveň navštevoval prednášky Piotra Grigorieviča Bogatyriova z národopisu, Franka Wollmana a Františka Ryšánka zo slovanských literatúr i Jana Mukařovského z estetiky. Štúdium absolvoval roku 1939. Začal pôsobil ako stredoškolský profesor, od roku 1941 sa stal odborným asistentom národopisného seminára FiF SU, v rokoch 1945 – 1950 pracoval v národopisnom odbore Matice slovenskej v Martine. Spolu s Jánom Mjartanom a Rudolfom Žatkom zakladal Národopisný ústav Slovenskej akadémie vied a umení v roku 1946, v ktorom pôsobil do roku 1952. Následne prešiel na FiF SU. Spoluvytváral časopis *Slovenský národopis* v roku 1953, Slovenskú národopisnú spoločnosť pri SAV (v súčasnosti Národopisná spoločnosť Slovenska) v roku 1958. Zomrel 31. 5. 1966 v Ružomberku vo veku 49 rokov.

Počiatky Melicherčíkovej vedeckej činnosti sa spájajú s rozvojom funkčno-štruktúrneho metódy, bol autorom prvej metodologickej monografie na Slovensku *Teória národopisu* (1945). Od začiatku 50. rokov 20. storočia sa svojimi prácami zasadil o aplikovanie metódy dialektického a historického materializmu v národopise. Jeho bohatá publikačná činnosť obsahuje teoreticko-metodologické štúdie, knihy a články zamerané na slovesnú folkloristiku, obradovú kultúru a dejiny národopisu.

Pri príležitosti významného jubilea rozhodla sa redakcia *Slovenského národopisu* pripraviť sériu príspevkov o význame vedeckej činnosti Andreja Melicherčíka pre rozvoj moderného národopisu v (Česko)Slovensku v období druhej polovice 20. storočia. Sériu začíname prehľadovým článkom Evy Krekovičovej a pokračovať budeme v nasledujúcich slovenských číslach v roku 2018.

Redakcia

NA MARGO K VÝZNAMNÉMU JUBILEU ANDREJA MELICHERČÍKA

Pri príležitosti životného jubilea Andreja Melicherčíka by som sa rada pristavila pri jeho prínose pre oblasť výskumov súčasnosti (Melicherčík, 1966) a v ich rámci štúdia piesní, ktorým venoval osobitnú pozornosť predovšetkým v *Slovenskej vlastivede II.*

(Melicherčík, 1943), *Teórii národopisu* (Melicherčík, 1945), ako aj v štúdiu „Funkcia nefolklórnej piesne v dedinskom prostredí“ (Melicherčík, 1947).

Na úvod k týmto úvahám však ešte niekoľko slov k môjmu „zoznameniu sa“ s pánom profesorom Melicherčíkom prostredníctvom jeho diela ako študentky (roky 1968–73). Nadchli ma v prvom rade jeho už spomenuté práce, špeciálne *Teória národopisu*. Predstavovali pre mňa – a samozrejme nielen pre mňa – popri dobovom prehľade európskeho (a hlavne nemeckého) vývinu a jednotlivých metodologických prístupov etnografického a folkloristického bádania tiež inšpiračný zdroj svojím teoretickým uvažovaním v línii funkčno-štruktúrného prístupu.¹ Tento ma ako mestského človeka vo vzťahu ku vtedy zásadnému „terénu“, vidieckemu prostrediu, zaujal a „odpútal“ od esteticky emocionálne podfarbeného pohľadu na exotický svet „iných“ a zároveň „nás“ a jeho ponúkajúcej sa jednoduchej a v podstate nudnej zberateľsko-popisnej reflexie. V súvislosti s obdobím „návratov k Bogatyriovovi“ na konci 60. a najmä v 70. rokoch tak v bývalom Československu (napr. Beneš, 1968; Popovič, 1970; Bogatyrev, 1971a; Leščák, Švehlák, 1971; Bogatyriov, 1973; Leščák, Popovič, 1973; Leščák, 1977), ako vo vtedajšom ZSSR (Bogatyriov, 1971b), ale i inde (Leščák, 1991) – paradoxne, tesne pred a po jeho smrti v roku 1971 – sme tak ako študenti mali možnosť hlbšie preniknúť tiež k dôležitým funkčno-štrukturalistickým prácam Melicherčíkovho učiteľa. Zásľuhu na tom mal aj M. Leščák, ktorý nám vtedy požičal vlastný exemplár „čerstvého“ zborníka sumarizujúceho viaceré zásadné Bogatyriovove práce, *Voprosy teorii narodnogo iskusstva* (1971b), vydaného v Moskve.

Naproti tomu istým sklamaním bola pre mňa v tomto období Melicherčíkova kniha *Slovenský folklór. Chrestomatia* (1959a). Publikácia pre nás ako študentov ponúkala v rámci výučby na Katedre etnografie a folkloristiky FiFUK v Bratislave v tom čase (popri *Československej vlastivědě* z r. 1968 a ďalších prácach) základný rámec vymedzenia „ľudovej slovesnosti“ („folklóru“ – autor tu používal oba termíny ako synonymné) na Slovensku. Súčasťou publikácie bola tiež antológia folklórnych textov. Jej jazyk bol však odlišný od autorových prác zo 40. rokov či štúdie z roku 1966. *Chrestomatia* je poznačená dobou, v ktorej vznikla. Je prešpikovaná pochopiteľným dôrazom na prihlásenie sa k „sovietskej škole“ nazerania na folklór a prispôsobuje sa sovietskej a marxistickej odbornej literatúre 40. a 50. rokov², ale vyznačuje sa – podobne ako aj práce iných autorov tej doby – tiež ideologizáciou jazyka³ (napr. zdôrazňovaním „sociálneho obrazu folklóru“⁴, jeho „realizmu“⁵, „umelecky hodnotným a pravdivým zobrazovaním skutočnosti“⁶), čo sa už koncom 60. rokov veľmi „nenosilo“⁷.

Absentujú tu tiež autorove polemizujúce hodnotenia a poznámky⁸ – také charakte-

1 K problematike počiatkov funkčno-štruktúrného prístupu v slovenskej etnológii v širších európskych súvislostiach pozri Leščák (1991).

2 Z iných ako sovietskych autorov Melicherčík uvádza v úvodnej stati knihy *Slovenský folklór. Chrestomatia*, 1959a: Dejiny slovenského folklóru, 24–25, v súvislosti s pracovnými piesňami a ich improvizovaným charakterom iba slovenský preklad práce G. Thomsona: *Marxizmus a poézia*, Bratislava 1953.

3 K tomu bližšie Ferencová (2006).

4 Melicherčík (1959a: 21).

5 Melicherčík (1959a: 21).

6 Melicherčík (1959a: 21).

7 Len na okraj pripomínam, že hovorím o istom „rebelskom“ študentskom období, poznačenom hneď na počiatku prvého semestra v roku 1968 študentským štrajkom a početnými demonštráciami proti obsadeniu Československa vojskami ZSSR a ďalších krajín v auguste 1968.

8 K marxistickej ideológii v etnografii na Slovensku v 50. rokoch v súvislosti s Melicherčíkom bližšie Kiliánová, Popelková 2010, s. 421: „sám Melicherčík chápal svoju presadzovanú funkčno-štruktúrnú

Andrej Melicherčík (v strede) s účastníkmi pracovnej porady národopiscov o československej vlastivide v októbri 1959 v Smoleniciach. Foto: Ester Plicková, Archív Ústavu etnológie SAV v Bratislave

ristické pre jeho uvažovanie napr. v *Teórii národopisu*. Ako príklad možno spomenúť kritické súdy jubilanta nielen o predštúrovskej generácii vo vzťahu k folklóru, a najmä k interpretácii folklórnej prózy ako prameňa poznania histórie a mytológie Slovákov, ale tiež o samotných štúrovcoch (o. i. vo vzťahu k osobnosti P. Dobšinského a jeho pokusu o špekulatívne vytváranie slovenskej mytológie na základe textov folklórnej prózy, ktoré vyvrcholilo v publikácii *Úvahy o slovenských povestiach*, 1871)⁹. K problematike mytologického prístupu Dobšinského k „ľudovým rozpráv-

metódu ako jednu z možných nových metód popri dovtedajších metódach, ktorá na základe ... diskusie môže dôjsť ,k novým uspokojivým poznatkom.“ K marxizmu v slovenskej a maďarskej etnografii v období komunizmu pozri tiež Ferencová (2006), c. p.

9 Melicherčík (1945: 19–20) kritizuje Dobšinského na základe úvodu k zbierke ľudových úsloví a porekadiel in: Pavol Dobšinský: Sborník slovenských národných piesní, povestí, prísloví, porekadiel, hádok, hier, obyčajov a povier. Viedeň, Matica slovenská 1870, zv. I, s. 83. Podľa Melicherčíka „pre celú skupinu slovenských národopisných pracovníkov bolo charakteristické, že na základe slovenského národopisného materiálu, predovšetkým folkloru, chceli vybudovať samostatnú slovenskú mytologiu.“

kam¹⁰ sa Melicherčík v povojnovom období kriticky vyjadruje v inom diele z toho istého obdobia, v monografii *Pavol Dobšinský* (1959)¹¹. Robí to však už veľmi opatrne a v súlade s ideologickou líniou 50. rokov: „... rozprávkový svet v ponímaní Pavla Dobšinského nie je obrazom života nášho ľudu v dávnej minulosti, ale je odrazom jeho prvotného myslenia a názorov na prírodu, (...) je to obrazne vyjadrená jeho prvotná filozofia. Podľa toho v ľudových rozprávkach sa nestretávame s obrazom života ľudí, ale s obraznou personifikáciou prírody, nie s obrazom zápasu našich pradávnych predkov s prírodou, ale s obrazne a v symboloch vyjadreným zápasom prírodných živlov, na ktoré sa človek díva vcelku pasívne a je neschopný do tohto zápasu akýmkoľvek spôsobom aktívne zasiahnuť. Skutočný človek stojí tu akoby v ústraní, jeho aktivita sa prejavuje iba vo vytváraní týchto rozprávkových symbolov, je skôr akýsi dávnoveký umelec ako pracujúci a s živlom bojujúci. V takomto chápaní ľudových rozprávok treba vidieť slabinu celej Dobšinského sústavy chápania ich obsahu, ostatne ako aj celej mytologickej teórie, ktorú s takou precíznosťou po desaťročia budoval buržoázny národopis v minulom storočí.“ (Melicherčík, 1959b: 156). Ukazuje sa, že Dobšinský patril (a patrí?) na Slovensku nielen v 50. rokoch, ale ešte aj o dlhé desaťročia neskôr k natoľko „nedotknuteľným ikonám“ „čierno-bielej“ slovenskej národnej mytológie v jej neskoršom ponímaní¹², pestovanej aj vo vedeckých kruhoch obdobia po roku 1948, že sa nepovažovalo za vhodné v niektorých kruhoch na Slovensku vyjadrovať sa o ňom či o jeho diele spochybňujúco. A to – napodiv – ešte v prvej dekáde 21. storočia.¹³

Význam Melicherčíkovej Chrestomatie pre oblasť slovesnej folkloristiky na Slovensku (aj to, že do nej autor – napriek svojim proklamáciám v podobe dani dobovej ideológie – „prepašoval“ viaceré poznatky a myšlienky zo svojho štrukturalistického obdobia a ďalej ich rozvíjal), som docenila až neskôr, po skončení štúdia. Som toho názoru, že by bolo potrebné – bez ohľadu na jej ideologizujúce floskuly či konkrétnu formu antológie podľa „sovietskeho vzoru“ – komplexne zhodnotiť význam tohto dieľa z hľadiska dejín modernej folkloristiky na Slovensku i z hľadiska významu zakladateľskej osobnosti Andreja Melicherčíka. Ďalšia sumarizujúca česko-slovenská publikácia teoreticko-metodologického charakteru o slovesnej folkloristike, ktorá Chrestomatiu v tomto geografickom priestore zásadne prekonala a stala sa a je dodnes základnou referenčnou prácou v tejto oblasti, *Folklór a folkloristika (O ľudovej slovesnosti)* autorov Leščáka a Sirovátka, totiž vychádza až v roku 1982!

K línii výskumov rozbiehajúcich sa v slovenskej etnografii a folkloristike v 60. rokoch a s nimi spojenou potrebou zmeny metód terénneho výskumu, a to k tzv. „výskumu súčasnosti“ (ako protikladu k dovtedy prevládajúcim výberovým výskumom¹⁴), prispel jubilant svojim vedeckým nadhľadom a myšlienkami, ktoré boli vo svojej dobe inšpiráciou i ďalšou teoretickou výzvou pre jeho nasledovníkov.¹⁵ Zákla-

10 Termín podľa Melicherčík (1959a: 156).

11 Melicherčík (1959b: 148–167).

12 Termín „mytológia“ tu používam podľa Mýty naše slovenské, 2005.

13 Kriticky poňatý referát k Dobšinského názorom v Úvahám o slovenských povestiach, 1871 nebol bez vysvetlenia editorov zaradený do publikovaných príspevkov z interdisciplinárnej konferencie organizovanej Slavistickým kabinetom SAV „Pavol Dobšinský a jeho dedičstvo (slovenské ľudové rozprávky a ich odkaz v literatúre, kultúre a umení)“, 22. – 24. 9. 2004 v Teplom Vrchu (pozri <http://www.slavu.sav.sk/konferencie/dobsinsky.php>) a vyšiel v tom istom znení až v roku 2008 v časopise *Slovenský národopis* (Bužeková, Krekovičová, 2008).

14 Melicherčík (1966), Leščák (1966).

15 Rok 1966 je zároveň rokom Melicherčíkovej smrti.

dy ponímania súčasnosti u Melicherčíka v podstate priamo nadväzovali na funkčný štrukturalizmus svojím zameraním na synchronný rez¹⁶ a procesy kultúrneho transferu¹⁷ (ktorý súvisel o. i. tiež s – v tom čase diskutovanou – problematikou „vplyvu industrializácie na ľudovú kultúru“)¹⁸. Zdôrazním aspoň jeho uvažovanie o kultúre ako celku a upozornenie na neustálu tendenciu jej štruktúrnych zmien na rôznych úrovniach ako jednu líniu. Z druhej strany je to tendencia „ostávať nemennou“, ktorou obracia pozornosť na fenomén tradície, pričom formuluje: „Myslím, že je to vlastnosť samej štruktúry kultúry.“¹⁹

Je zaujímavé, že A. Melicherčík ako slovesný folklorista bez hlbšieho hudobného vzdelania venoval z funkčno-štruktúrneho pohľadu veľkú pozornosť práve piesňam. Jeho práce – najmä zo 40. rokov minulého storočia – boli pre jeho nasledovníkov v tejto oblasti mimoriadne cenným inšpiračným zdrojom najmä v rámci výskumov súčasnosti. S relatívne veľkým časovým odstupom možno týmto jeho dielam i štúdiám jeho učiteľa, P. Bogatyriova, iste vytknúť napr. isté „zúženie“ pohľadu sústreďujúceho sa na funkcionálny prístup, najmä čo sa týka repertoárových výskumov²⁰ a v súvisi s tým ponímanie folklóru ako v značnej miere uzavretého systému a pod. Nemožno im však uprieť ich prihlásenie sa a originálne rozvinutie výskumov folklórneho i pôvodom nefolklórneho materiálu v rámci jednej z metodologických línií skúmania piesne z hľadiska jej kontextu a spôsobu fungovania v procesoch transferu medzi tzv. „artificiálnym“ a „folklórnym“ spevným prejavom.²¹

Línia repertoárového prístupu k skúmaniu piesní je v slovenskej folkloristike prítomná popri výberovom výskume orientovanom viac na ich umelecko-štýlové aspekty už od 19. storočia, a to vďaka konceptu Jána Kollára a jeho Národných spievaniek (Kollár, 1834; Kollár, 1835). V rámci slovesnej folkloristiky i etnomuzikológie mal v tomto prístupe Kollár svojich nasledovníkov nielen v oblasti výskumu piesne, ale i iných žánrov, ku ktorým patril aj A. Melicherčík.

Samotná pieseň však tvorí – ako je známe – viacvrstvovú štruktúru, pričom jednotlivé jej zložky (text, nápev, funkcia, zmeny kontextov) vystupujú ako do istej miery asynchronne. V súvislosti s Melicherčíkovými prácami zo 40. rokov je zaujímavé jeho porovnanie s ďalšou zakladateľskou osobnosťou zaoberajúcou sa štúdiom piesňo-

16 Melicherčík (1945: 101).

17 Melicherčík (1947: 100).

18 Melicherčík (1966): Oba citované príspevky Leščáka (1966) i Melicherčíka (1966) boli prednesené na Filozoficko-metodologickom seminári NÚ SAV O vplyve industrializácie na ľudovú kultúru 8. 3. 1966 v Smoleniciach.

19 Melicherčík (1966: 565). K problematike ponímania tradície sa slovenská etnológia (vtedy ešte označovaná ako etnografia a folkloristika) intenzívne vracia v prvej polovici 80. rokov. V rámci vtedajšieho Národopisného ústavu (od r. 1994 Ústavu etnológie) SAV sa na túto tému uskutočnila jedna interná a jedna medzinárodná interdisciplinárna konferencia, publikuje sa jedno číslo interného časopisu Národopisné informácie (1984, č. 2) a vychádzajú štúdie v časopise Slovenský národopis (ročník 34, 1986, č. 1–2).

20 Mám tu na mysli uvažovanie o dôvode preberania piesní z iného prostredia (teda pôvodom „nefolklórnych“), napr. vlasteneckých, výlučne z aspektu funkcie, neberúc do úvahy iné mechanizmy (potrebu rozširovania repertoáru všeobecne, isté „módne vlny“ v obľúbenosti napr. letákových /„jarmočných“ piesní a pod.). Pozri štúdiá Melicherčík (1947).

21 „Musíme sa (...) dívať na pieseň ako na sociálny fakt.“ Autor sa tu zaoberá hlavne tromi skupinami piesní, tvoriacimi súčasť folklórneho repertoáru: 1. tzv. „zľudovelou piesňou“, akou je podľa neho „pieseň individuálneho pôvodu (...), ktorej slovesná časť vznikla v rámci básnických prostriedkov štúrovskej poetiky, kanonizovanej na poklade znakov folklórneho verša“ ... ; 2. tzv. „šlágrami alebo odrhovačkami“, ktoré priraduje k zábavnej piesni; 3. vojenskou a pochodovou piesňou (Melicherčík 1947: 70).

vých nápevov, ktorá mala blízko k štrukturalizmu – s etnomuzikológom Jozefom Kresánkom. V slovenskej etnomuzikológii sa pieseň skúma komplexne: ako dvojvrstvová štruktúra zložená z melódie a textu, a zároveň z hľadiska kontextu. V takejto komplexnej podobe sa výskum folklórnej piesne stal jedným z charakteristických znakov slovenskej etnomuzikologickej školy. Analogický prístup prináša už prvá vedecká syntéza slovenskej etnomuzikológie J. Kresánka z r. 1951: *Slovenská ľudová pieseň zo stanoviska hudobného*. Autor sa v nej venuje folklórnej piesni a jej hudobnej štruktúre z hľadiska etnomuzikológie, pričom zohľadňuje väzby na etnografický, muzikologický, umenovedný, historický, sociologický a kultúrno-antropologický kontext. Kresánek ako absolvent pražskej štrukturalistickej školy, žiak J. Huttera a J. Mukařovského, sa vo svojej zásadnej práci sústredil na štruktúrnu analýzu slovenskej folklórnej piesne s cieľom identifikovať a charakterizovať na základe rozsiahleho piesňového fondu²² hudobnú štruktúru piesne a geneticko-vývinový rad hudobných štýlov, ktorý je pre jej nápevy charakteristický. Tento svoj zámer sleduje v širokých národných i medzinárodných, predovšetkým európskych, kontextoch. Kresánkova práca zásadným spôsobom ovplyvnila reflexiu ľudovej piesne na Slovensku v druhej polovici 20. storočia (Urbancová, 2016).

Prístupy oboch autorov, Melicherčíka i Kresánka, k štúdiu folklórnej piesne na Slovensku, i keď sa obaja opierali o štrukturalizmus, mali síce iné priority výskumu, avšak v danom dobovom kontexte ich možno hodnotiť ako navzájom komplementárne. Obaja v danej dobe svojimi prácami originálnym spôsobom posunuli vedecké myslenie, obaja vo veľkej miere zohľadňovali kontext piesňových/hudobných prejavov a oboch možno právom považovať za zakladateľské osobnosti slovenskej slovesnej folkloristiky a etnomuzikológie. A obaja zároveň potvrdzujú dôležitosť, akú mal teoretický impulz funkčného štrukturalizmu (Melicherčík) a umenovedného štrukturalizmu (Kresánek) v 40. rokoch a na prelome 40. a 50. rokov pre slovenskú folkloristiku a etnomuzikológiu.

Celkovo možno sumarizovať, že pokiaľ ide o slovesnú folkloristiku, ale i výskumy súčasnosti, repertoárové výskumy rôznych žánrov, či hudobnú sociológiu²³ atď., viaceré z výskumov realizovaných po Melicherčíkovej smrti nadväzovali na jeho myšlienky a úvahy. Z hľadiska dejín disciplíny by bolo potrebné venovať hlbšiu pozornosť špeciálne Melicherčíkovým prácam o folklórnej piesni, jeho repertoárovým výskumom i štúdiu obojsmerného transferu medzi literatúrou a folklórom, ktoré vychádzali z funkčného štrukturalizmu. Ich najväčší prínos spočíval v spôsobe uvažovania o kontexte prejavov tzv. ľudovej kultúry ako inšpirácii k ďalšiemu rozvoju teoretického uvažovania o procesualnosti sledovaných javov, ako aj o štúdiu mechanizmov fungovania javov v prostredí.

A na záver už len konštatovanie: S odstupom času si uvedomujem, aké dôležité bolo – i keď ho už príslušníci našej generácie nemali možnosť poznať osobne – dielo A. Melicherčíka ako celok pre ďalšie smerovanie vedeckého myslenia nielen pre slovesnú folkloristiku, ale i etnológiu.

EVA KREKOVIČOVÁ,
Ústav etnológie SAV v Bratislave

22 Kresánek ako pracovník Matice slovenskej v Martine pracoval s archívnym fondom piesní zo zberateľskej akcie k vydaniu *Slovenských spevov* (2. doplnené, kritické a dokumentované vydanie, ed. L. Galko 1972, 1973, 1976, 1978, 1981, 1983, 1989 obsahuje kompletné publikovanie zbierky s registrami). Toto vydanie prináša popri pôvodne publikovaných piesňach obsahujúcich necelých 2000 zápisov aj Dodatky, t. j. dovtedy nepublikovaných 2 100 piesní (Galko, 1972: 8).

23 Bližšie k hudobnej sociológii na Slovensku pozri Krekovičová (2006).

LITERATÚRA

- Beneš, B. (1968). P. Bogatyrev a strukturalismus. *Český lid*, 55(4), 193–198.
- Bogatyrev, P. (1971a). *Souvislosti tvorby. Cesty k struktuře lidové kultury a divadla*. Ed. J. Kolár, Praha: Odeon.
- Bogatyriov, P. (1971b). *Voprosy teorii narodno-go iskusstva*. Moskva: Iskusstvo.
- Bogatyriov, P. (1973). *Ludové divadlo české a slovenské*. Preklad: M. Leščák. Bratislava: Tatran.
- Bužeková, T., Krekovičová, E. (2008). Dobšinského „Úvahy o slovenských povestiach“ vo svetle súasných folkloristických a slavistických výskumov. *Slovenský národopis* 56(1), 18–27.
- Československá vlastivěda. Díl III. *Lidová kultura* (1968): Praha: Orbis.
- Dobšinský, P. (1871). *Úvahy o slovenských povestiach*. Turčiansky Sv. Martin: Matica slovenská.
- Ferencová, M. (2006). Od ľudu k národu: Vytváranie národnej kultúry v etnografickej produkcii v socialistickom Československu a Maďarsku. *Etnologické rozpravy*, 13(2), 104–133.
- Kiliánová, G., Popelková, K. (2010). Zavádzanie marxistickej etnografie v národopise na Slovensku : zmena vedeckého myslenia? *Slovenský národopis*, 58(4), 410–424.
- Kollár, J. (1834): *Národné spievanky I*. Budín.
- Kollár, J. (1835): *Národné spievanky II*. Budín.
- Krekovičová, E. (2006). Hudobno-sociologické výskumy v etnomuzikológii v druhej polovici 20. storočia. In: J. Pospíšilová, J. Nosková (Eds.), *Od lidové písně k evropské etnologii. 100 let Etnologického ústavu Akademie věd České republiky*. Brno, s. 295–300.
- Kresánek, J. (1951). *Slovenská ľudová pieseň zo stanoviska hudobného*. Bratislava: Slovenská akadémia vied a umení.
- Leščák, M. (1966). Príspevok k metodike výskumu súčasného stavu folklóru. *Slovenský národopis* 14(4), 570–577.
- Leščák, M., Švehlák, S. (1971). Rozhovor na rozlúčku. *Slovenské pohľady*, 87(12), 49–57.
- Leščák, M., Popovič, A. (1973). P. G. Bogatyriov a Slovensko. In: *Romboid*, s. 6.
- Leščák, M. (1977). Miesto štrukturálnej analýzy v etnografii. In: *Slovenský národopis*, 25(4), 316–319.
- Leščák, M., Sirovátka, O. (1982). *Folkór a folkloristika. (O ľudovej slovesnosti)*. Bratislava: Smena.
- Leščák, M. (1991). The Beginnings of Functional Structuralism in Slovak Ethnology. In: *Slovenský národopis*, 39(3–4), 336–347.
- Melicherčík, A. (1943). Slovenský folklór. In: *Slovenská vlastivěda II*. Bratislava: Slovenská akadémia vied a umení, 257–331.
- Melicherčík, A. (1945). *Teória národopisu*. Liptovský Mikuláš: Tranoscus.
- Melicherčík, A. (1946). Etnografia ako veda. In: *Národopisný zborník*, 6–7(1), 1–13.
- Melicherčík, A. (1947). Funkcia nefolklórnej piesne v dedinskom prostredí. In: *Národopisný zborník*, 8(2), 69–80.
- Melicherčík, A. (1959a). *Slovenský folklór. Chrestomatia*. Bratislava: Vydavateľstvo SAV.
- Melicherčík, A. (1959b). *Pavol Dobšinský. Portrét života a diela*. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry.
- Melicherčík, A. (1966). Tradičné a netradičné v ľudovej kultúre. In: *Slovenský národopis*, 14(4), 563–569.
- Mýty naše slovenské*. (2005). E. Krekovič, E. Mannová, E. Krekovičová (Eds.), Bratislava: Academic Electronic Press.
- Popovič, A. (1970). *Štrukturalizmus v slovenskej vede 1931 - 1949*. Martin.
- Urbanecová, H. (2016). *Vybrané kapitoly z dejín slovenskej etnomuzikológie*. Bratislava: Ústav hudobnej vedy SAV.